

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 30.04.1976, sp. zn. 1 Cz 7/76, ECLI:CZ:NS:1976:1.CZ.7.1976.1

Číslo: 40/1977

Právní věta: Právo domáhat sa ochrany proti neoprávneným zásahom do práva družstevného užívania pozemkov má len jednotné roľnícke družstvo a nie vlastník pozemku. Povinnosť člena jednotného roľníckeho družstva združiť pozemky na spoločné družstevné hospodárenie treba chápať tak, že sa ani skôr /1/ nevzťahovala na pozemky, ktoré sú zastavané stavbami v osobnom vlastníctve družstevníka, ani na dvorky a prídomevé záhradky priliehajúce k týmto stavbám.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 30.04.1976

Spisová značka: 1 Cz 7/76

Číslo rozhodnutí: 40

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Člen družstva, Ochrana vlastnického práva, Užívání věci, Vlastnické právo

Předpisy: 40/1964 Sb. § 489 122/1975 Sb. § 36
§ 37

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbirkový text rozhodnutí:

Č. 40/1977 sb. rozh.

Právo domáhat sa ochrany proti neoprávneným zásahom do práva družstevného užívania pozemkov má len jednotné roľnícke družstvo a nie vlastník pozemku.

Povinnosť člena jednotného roľníckeho družstva združiť pozemky na spoločné družstevné hospodárenie treba chápať tak, že sa ani skôr 1) nevzťahovala na pozemky, ktoré sú zastavané stavbami v osobnom vlastníctve družstevníka, ani na dvorky a prídomevé záhradky priliehajúce k týmto stavbám.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 30. 4. 1976, [1 Cz 7/76](#))

Žalobca sa žalobou domáhal, aby sa žalovanému zakázalo kosiť trávu a zberať úrodu z pozemku v S.

Žalovaný sa bránil v podstate tým, že JRD v S. mu ako členovi družstva v roku 1961 z tejto záhrady žalobcu vymeralo záhumienok vo výmere 0,50 ha.

Okresný súd v Humennom žalobu zamietol s odôvodnením, že sporný pozemok bol združený do JRD, že o tom, koľko pôdy bude užívať člen JRD, rozhoduje družstvo, a že spornú parcelu dalo JRD do užívania žalovanému.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie žalobcu rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že pri vykonaní hospodársko-technickej úpravy pozemkov (HTÚP) bola scelená do spoločného hospodárenia iba orná pôda, ktorá sa nachádza mimo intravilánu obce. Preto záhrady, ktoré sa nachádzajú v intraviláne obce, neboli scelené do honov JRD a preto JRD v S. nemohlo časť spornej záhrady prideliť ako záhumienok žalovanému. Odvolací súd preto uložil súdu prvého stupňa, aby ohliadkou na mieste zistil, či sa sporná parcela skutočne nachádza v intraviláne obce.

Okresný súd v Humennom po doplnení dokazovania rozsudkom z 28. 9. 1974 žalobu opäť zamietol, vychádzajúc z názoru, že matka obidvoch účastníkov ako predchádzajúca vlastníčka združila svoje pozemky (vrátane sporného pozemku) do JRD, a to ešte pred vstupom oboch účastníkov do JRD. Títo po vstupe do JRD dostali záhumienky a sporný pozemok dostal žalovaný ako časť záhumienku ešte v roku 1964. Pretože žalobca už pred začatím sporu užíval viac pôdy ako pripúšťajú stanovy JRD, nemožno mu takto priznať ešte viac, i keď je vlastníkom sporného pozemku.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalovaného zaviazal žalobcovi vydať pozemok parc. č. 1208 v S. a nahradiť mu trovy konania. Vychádzal v podstate z toho, že matka účastníkov v roku 1959 vstúpila do JRD a v roku 1963 previedla vlastníctvo niektorých nehnuteľností (medzi nimi aj sporného pozemku parc. č. 1208) na žalobcu. Odvolací súd bol toho názoru, že sa nezistilo, že by spornú nehnuteľnosť prevzalo družstvo do spoločného užívania, a žalovaný nepreukázala, že má právo užívať spornú nehnuteľnosť. Podľa názoru odvolacieho súdu sa teda žalobca právom domáha ochrany svojho vlastníckeho práva v súlade s ustanovením § 489 O. z.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmto rozsudkom súdu druhého stupňa bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa čl. 34 ods. 1 Vzorových stanov JRD (ktoré boli vyhlásené vyhláškou č. 169/1964 Zb.) družstevníci združovali všetky svoje pozemky, predovšetkým poľnohospodárske a lesné pozemky, na spoločné družstevné hospodárenie; doterajšie vlastníctvo k združeným pozemkom zostalo zachované.
2)

Z tohto ustanovenia vyplýva povinnosť združiť všetky pozemky, na ktorých bolo z hľadiska súladu záujmov družstevníkov a záujmov spoločného družstevného hospodárenia možné spoločne hospodáriť. Preto túto združovaciu povinnosť treba chápať tak, že sa nevzťahovala na pozemky zastavané budovami, ktorú sú v osobnom vlastníctve družstevníkov (§ 127 O. z.), vrátane dvorov a pridozových záhradok.

Združovacia povinnosť družstevníka vo vyššie uvedenom rozsahu sa týka pozemkov bez ohľadu na to, v ktorej časti katastru obce ležia, t. j. bez ohľadu na to, či ide o pozemky v intraviláne alebo extraviláne obce. Táto povinnosť preto nemôže byť obmedzovaná len na pozemky, ktoré sa po HTÚP dostali do honov JRD, ako sa mylne nazdáva odvolací súd, ale vzťahuje sa aj na rozptýlené pozemky družstevníkov, ktoré do honov JRD neboli začlenené. Aj k týmto pozemkom má družstvo právo družstevného užívania (§ 24 ods. 2 a 3 zákona č. 49/1959 Zb.), /3/ ktoré ho oprávňuje tiež na pridelenie pozemkov ako záhumienkov rodinám družstevníkov. Toto právo družstevného užívania nezaniká prevodom pozemku na iného družstevníka, pretože aj on je povinný združiť pozemky, ktoré neskôr, t. j. už za trvania členstva v JRD, získal.

Právo družstevného užívania nemôže byť spochybnené ani tým, že pozemky alebo určitý pozemok nie je uvedený v zápisnici, ktorá bola spísaná v zmysle čl. 35 ods. 1 Vzorových stanov JRD (vyhlásených vyhláškou č. 169/1964 Zb.). Toto ustanovenie malo totiž iba poriadkovú povahu.

V prejednávanej veci spornú parcelu (nejde o prídومovú záhradku) užíva JRD, ktoré ju pridělilo žalovanému ako záhumienok; preto je vylúčené, aby niekto v jej užívaní rušil vlastníka; rušiť môže v užívaní len družstvo. Z tohto dôvodu žalobca nie je aktívne legitimovaný domáhať sa, aby žalovanému bolo zakázané kosiť trávu a zberať úrodu z tejto parcely, pretože užívateľom tohto pozemku je družstvo z titulu združenia pozemkov. Na druhej strane ani žalovaný nie je voči žalobcovi pasívne legitimovaný, pretože jeho právo užívať pozemok ako záhumienok je odvodené od práva družstevného užívania a len voči tomuto družstvu je žalovaný v právnom pomere.

Záver odvolacieho súdu, že žalovaný ničím nepreukázal, že má právo užívať spornú nehnuteľnosť, nie je v súlade s výsledkami dokazovania, podľa ktorých žalovaný dostal sporný pozemok od JRD ako záhumienok.

Z toho vyplýva, že rozsudkom krajského súdu v tejto veci bol porušený zákon v ustanovení čl. 34 ods. 1 skôr platnej vyhlášky č. 169/1964 Zb., v ustanovení § 24 ods. 2 a 3 skôr platného zákona č. 49/1959 Zb. a napokon aj v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1 a § 153 ods. 1 O. s. p.

1) Teraz pozri § 36 ods. 1 písm. b) zákona č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve.

2) Porov teraz § 36 zákona č. 122/1975 Zb. o poľnohospodárskom družstevníctve.

3) Pozri teraz § 37 ods. 1 zákona č. 122/1975 Zb.